

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union)

**ANDEN ÅRSBERETNING I HENHOLD TIL PUNKT 8 I DE OPERATIVE BESTEMMELSER
I ADFÆRDSKODEKSEN FOR VÅBENEKSPORT I DEN EUROPÆISKE UNION**

(2000/C 379/01)

Den europæiske adfærdskodeks for våbeneksport blev vedtaget den 8. juni 1998, og der blev hermed indført en ordning for udveksling af oplysninger og konsultationer mellem medlemsstaterne, der bygger på de fælles kriterier, der blev vedtaget på Det Europæiske Råd i Luxembourg i 1991 og Lissabon i 1992. Den Europæiske Union indledte hermed en konvergensproces for landenes politik for kontrol med eksport af forsvarsmateriel som et led i omstruktureringen af den europæiske forsvarsindustri.

Ifølge den europæiske adfærdskodeks skal der aflægges beretning én gang om året. Den første årsberetning blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 3. november 1999⁽¹⁾, idet Rådet efter medlemsstaternes ønske havde besluttet at offentliggøre beretningen.

Det foreliggende dokument er den anden årsberetning, og den gør status over det andet år, hvori adfærdskodeksen har været anvendt. Dette andet år har været præget af en konsolidering af det første års resultater samt af nye fremskridt, især i spørgsmål, der var prioriteret i den første beretning. Desuden redegør beretningen for retningslinjerne for medlemsstaternes fremtid, idet adfærdskodeksen er et led i en langsigtet proces for konvergens mellem og harmonisering af politikkerne for kontrol med eksport af forsvarsmateriel.

**I. STATUS OVER KODEKSENS ANDET ÅR: KONSOLIDERING AF
RESULTATERNE**

I den første beretning konstateredes det, at det på kort tid var lykkedes at gøre store fremskridt, og at resultaterne af kodeksens iværksættelse i det første år allerede var positive. I det andet år har man været vidne til en væsentlig styrkelse af kodeksen og en konsolidering af det første års resultater. Det

har været præget af en betragtelig stigning i antallet af meddelte afslag og konsultationer, hvilket fremgår af oversigten i bilaget. Denne forøgelse viser medlemsstaternes vilje til at praktisere en ny gennemsigtighed i kontrollen med forsvarsmaterieleksport og i højere grad at handle korrekt.

Iværksættelsen af adfærdskodeksen er sket i takt med en udvikling af medlemsstaternes indbyrdes samråd, både om regler for kodeksens praktiske iværksættelse, om hvordan disse kan forbedres og om politikker for kontrol med eksport af forsvarsmateriel. Gruppen vedrørende Eksport af Konventionelle Våben (COARM) under FUSP har været en god ramme for dette samråd. I kodeksens andet leveår har gruppen især bestræbt sig på at behandle de spørgsmål, der var prioriteret i den første beretning. De resultater, der er opnået på dette område, er beskrevet nedenfor. Den regelmæssige stigning i antallet af meddelelser og samråd, som afspejler kodeksens stigende betydning, bidrager til at øge betydningen af den informationsudveksling mellem medlemsstaterne, der foregår inden for gruppens rammer.

I punkt 11 i kodeksens operative bestemmelser hedder det, at medlemsstaterne gør alt for at tilskynde andre våbeneksportende stater til at tiltræde kodeksens principper. Den første beretning havde allerede nævnt, at de central- og østeuropæiske associerede lande, Cypern, de EFTA-lande, der er medlem af EØS, og Canada havde tilsluttet sig kodeksens principper. Siden har Tyrkiet og Malta erklæret, at de går ind for kodeksens principper. Disse lande har derfor forpligtet sig til at tilpasse deres eksportpolitik herefter, og, om nødvendigt, også deres retsregler. Medlemsstaterne glæder sig over, at kodeksens principper i stadig videre omfang anerkendes, og er besluttet på fortsat at fremme denne proces.

Samtidig med iværksættelsen af kodeksen har medlemsstaterne, nationalt og hver for sig, indledt en proces til fremme af gennemsigtigheden. Således offentliggør de fleste forsvarsmate-

⁽¹⁾ EFT C 315 af 3.11.1999, s. 1.

terieeksporterende lande fremover nationale beretninger om denne eksport. Listen over disse beretninger og deres internetadresse, når de foreligger online, er anført i bilag II til dette dokument. Medlemsstaterne glæder sig over denne udvikling, der bidrager til at styrke adfærdskodeksen.

II. STATUS OVER GENNEMFØRELSEN AF DEN INDSATS, DER VAR PRIORITERET I DEN FØRSTE BERETNING

I den første årsberetning var der fastlagt fire hovedpunkter, der i første række skulle analyseres og behandles af medlemsstaterne for styrke kodeksen og sikre større gennemsigtighed. De fremskridt, der er sket i disse spørgsmål i kodeksens andet år, er beskrevet nedenfor:

Fælles liste over militært udstyr

I den første beretning var det blevet understreget, at udformningen af den fælles liste over militært udstyr, jf. punkt 5 i kodeksens operationelle bestemmelser, var et højt prioriteret mål, da listen skulle være adfærdskodeksens bærende element.

Listen blev vedtaget af Rådet den 13. juni 2000 og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 8. juli 2000. Rådet har således i overensstemmelse med princippet om bred gennemsigtighed, der ligger til grund for kodeksens iværksættelse, besluttet at offentliggøre denne liste.

Vedtagelsen af den fælles liste over militært udstyr er et vigtigt fremskridt og et betydeligt bidrag til styrkelse af kodeksens effektivitet. Den er et skridt i retning af konvergens mellem medlemsstaternes praksis inden for kontrol med eksport af konventionelt forsvarsmateriel. Fremover vil medlemsstaterne bruge den fælles listes referencer ved meddelelse af afslag (med tilbagevirkende kraft for allerede meddelte afslag), hvilket giver mulighed for klarhed og forenkling i kommunikationen mellem landene på dette område.

Den fælles liste over militært udstyr har status af et politisk tilsagn inden for rammerne af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Alle medlemsstaterne har således givet politisk tilsagn om at sikre, at deres nationale lovgivning giver dem mulighed for at kontrollere eksporten af alle varer på listen. Den fælles liste over militært udstyr skal fungere som reference for medlemsstaternes nationale lister over militært udstyr, uden at den dog direkte erstatter dem.

Da det er meningen, at listen skal videreudvikles, vil medlemsstaterne fortsat regelmæssigt ajourføre den i Gruppen vedrørende Eksport af Konventionelle Våben (COARM).

Medlemsstaterne har desuden oplyst, at de vil støtte enhver bestræbelse på, at de varer på den fælles liste over militært udstyr, der ikke står på Wassenaar-militærlisten, foreslås undersøgt inden for rammerne af Wassenaar-arrangementet.

Begrebet »i det væsentlige identiske transaktioner«

Den anden prioriterede indsats i den første beretning drejede sig om at fastlægge en fælles fortolkning af begrebet »en i det væsentlige identisk transaktion«. Dette begreb er nemlig centralt i kodeksens operative bestemmelser, og det er indlysende nødvendigt at have en definition af »i det væsentlige identiske transaktioner«, der er godkendt af samtlige medlemsstater.

Medlemsstaterne har fortsat deres overvejelser om dette punkt i Gruppen vedrørende Eksport af Konventionelle Våben (COARM). Selv om der er gjort fremskridt, er målet om en fælles fortolkning ikke nået. Der er tale om et komplekst begreb, og de retningslinjer, der bliver vedtaget på området, vil få væsentlig indflydelse på kodeksens virkemåde fremover.

Medlemsstaterne agter at fortsætte deres drøftelser og harmoniseringsarbejde på dette område. Den fælles liste over militært udstyr udgør nu et godkendt grundlag, der giver mulighed for fremskridt hen imod en fælles fortolkning af begrebet »en i det væsentlige identisk transaktion«.

Graden af præcision i begrundelsen for afslag

Den første beretning omtalte ligeledes nødvendigheden af en mere fyldestgørende begrundelse i meddelelserne om afslag, således at medlemsstaterne bedre kan forstå begrundelserne bag afslagene og kan tage stilling til, om de eventuelt skal indlede konsultationer.

Med henblik herpå har medlemsstaterne vedtaget, at meddelelserne om afslag skal indeholde følgende oplysninger:

- modtagerland
- deltaljeret beskrivelse af den pågældende vare (med tilsvarende nummer på den fælles liste)
- køber (med specifikation af, om køberen er en regeringsinstitution, politi, hær, flåde, luftvåben, halvmilitære styrker, eller om køberen er en privatperson, fysisk eller juridisk, og, hvis afslaget bygger på kriterium nr. 7, den fysiske eller juridiske persons navn)
- beskrivelse af den endelige anvendelse

- begrundelse for afslaget (der bør anføres ikke blot nummer (eller numre) på kriterierne, men også de elementer, vurderingen bygger på)
- dato for afslaget (eller oplysning om dato for dets ikrafttræden, hvis det endnu ikke er trådt i kraft).

De har ligeledes vedtaget, at afslag på en transaktion, der blev betragtet som i det væsentlige identisk med en transaktion, der havde fået afslag fra en anden medlemsstat, ligeledes skal meddeles.

Embargo over for eksport af forsvarsmateriel

Endelig havde den første beretning understreget betydningen af, at medlemsstaterne fortsat udveksler oplysninger om, hvordan embargoer, der er dekretet af FN, EU eller OSCE, skal fortolkes på nationalt plan.

Medlemsstaterne har parallelt udviklet deres indbyrdes samråd om de nationale politikker for kontrol med eksport af forsvarsmateriel til visse lande eller regioner, som ikke er omfattet af embargo, men er genstand for særlig årvågenhed (intern eller ekstern konflikt, menneskerettighedssituation osv.)

III. ANDRE SPØRGSMÅL, DER ER BEHANDLET INDEN FOR RAMMERNE AF GRUPPEN VEDRØRENDE EKSPORT AF KONVENTIONELLE VÅBEN (COARM) I FORBINDELSE MED IVÆRKSÆTTELSE AF ADFÆRDSKODEKSEN

Medlemsstaterne har fortsat arbejdet med at forbedre og harmonisere reglerne for, hvordan adfærdskodeksen skal iværksættes.

Foruden de ovenfor omtalte spørgsmål har de navnlig behandlet reglerne for konsultationsprocedurer og især problemerne med, at drøftelserne nødvendigvis er fortrolige, uden at dette strider imod det mål om gennemsigtighed, der ligger til grund for kodeksen.

Medlemsstaterne har desuden beskæftiget sig med militærudstyr, der anvendes ved humanitære operationer — navnlig humanitær minerydningsindsats — hvor man har drøftet muligheden for at indføre undtagelser ved hjælp af en retsakt.

Som led i iværksættelsen af kodeksen har medlemsstaterne også beskæftiget sig med spørgsmålet om kontrol med mæglervirksomhed i forbindelse med forsvarsmateriel. Det er blevet rejst flere gange og er blevet behandlet på et ekspertmøde

specielt om dette problem. Medlemsstaterne agter at fortsætte og udbyde drøftelserne om reglerne for, hvordan mæglerens virksomhed på forsvarsmaterielområdet skal kontrolleres, således at dette specielle spørgsmål, som man erkender er vigtigt, kan indgå i processen med henblik på konvergens mellem medlemsstaternes kontrolpolitik.

Endelig er medlemsstaterne med henblik på FN's konference om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder i 2001 begyndt at fastlægge fælles retningslinjer og styrke deres koordinering af kontrol med overførsel af hånd- og mandbårne våben, idet de udnytter den erfaring, de har fået gennem arbejdet med adfærdskodeksen.

IV. RETNINGSLINJER FOR DET ARBEJDE, DER SKAL PRIORITERES I NÆR FREMTID

Iværksættelse af adfærdskodeksen indgår i en langsigtet proces til styrkelse af samarbejdet og fremme af konvergens mellem EU's medlemsstater med hensyn til eksport af konventionelt forsvarsmateriel.

Som det fremgik af den første beretning, har dette hidtil været en enestående proces. Iværksættelsen af kodeksen er en vigtig milepæl for indsatsen med at kontrollere eksport af forsvarsmateriel i Europa fremover, dels ved at fremme en større gennemsigtighed mellem staterne og i forhold til det civile samfund, dels ved gradvis at udarbejde harmoniserede politikker.

De resultater, der er opnået med hensyn til udveksling af oplysninger, efter at kodeksen har fungeret i to år, er allerede nu væsentlige. Anvendelsen af kodeksen skal imidlertid udbygges og konsolideres, så dens potentiale udnyttes fuldt ud.

Med henblik på forbedring og udbygning af adfærdskodeksens iværksættelse er der i denne beretning allerede nævnt flere spørgsmål, der fortsat bør overvejes i fællesskab.

Desuden har medlemsstaterne foruden ovennævnte spørgsmål fastlagt en række retningslinjer vedrørende emner, der skal træffes afgørelse om eller overvejes i nær fremtid.

1. *Færdiggørelse af en fælles liste over ikke-militære varer til brug for politiet og den indre sikkerhed*

Medlemsstaterne mener, at eksport af visse ikke-militære varer, der kan anvendes til intern undertrykkelse, bør

kontrolleres af de nationale myndigheder, der, når der er tale om civilt udstyr, skal følge EF-regler, med henblik på at undgå, at materiel, der stammer fra EU, kan bruges til handlinger, der krænker menneskerettighederne.

Med henblik herpå er Gruppen vedrørende Eksport af Konventionelle Våben (COARM) begyndt at udarbejde en fælles liste over ikke-militære varer til brug for politiet og den interne sikkerhed, hvis eksport bør kontrolleres i medfør af kriterium nr. 2 i kodeksen »respekten for menneskerettighederne i det endelige bestemmelsesland«. Den liste, gruppen udarbejder, vil blive sendt til Kommissionen, som skal tage initiativ til at foreslå et udkast til fællesskabsordning for kontrol med eksport af ikke-militært udstyr, der kan anvendes til intern undertrykkelse. Dette instrument skal være adskilt fra adfærdskodeksens operationelle bestemmelser, men skal have forbindelse med dem, eftersom kontrollen skal iværksættes på grundlag af kodeksens kriterium nr. 2.

Rådet noterer sig, at Kommissionen snarest muligt agter at fremlægge et forslag til indførelse af en EF-kontrolordning, der bygger på listen.

2. *Udbygningen af udvekslingen af oplysninger om de nationale politikker for kontrol med eksport af forsvarsmateriel til visse lande eller regioner, skal være genstand for særlig årvågenhed*

Udvikling af en dialog mellem medlemsstaterne om de nationale politikker for eksport af forsvarsmateriel er imidlertid adfærdskodeksens centrale mål. Medlemsstaterne er besluttet på, at denne dialog skal udvikles. Den efterhånden betydelige samling af afslag, der er meddelt i medfør af kodeksen, udgør grundlaget for disse drøftelser.

3. *Harmonisering af de procedurer, der iværksættes inden for rammene af kodeksens operationelle bestemmelser*

Medlemsstaterne vil fortsætte det allerede indledte harmoniseringsarbejde. Navnlig vil de arbejde på at præcisere og styrke den bilaterale konsultationsordning, fastlægge regler for tilbagekaldelse af visse meddelelser på foranledning af den meddelende stat (bortset fra tilfælde af ophævelse af embargo, for hvilket der allerede er vedtaget procedurer) og endelig overveje spørgsmålet om en minimumstærskel for meddelelse om eksport.

4. *Harmonisering af de nationale årsberetninger om anvendelsen af adfærdskodeksen*

Årsberetningen om anvendelsen af adfærdskodeksen udarbejdes på grundlag af medlemsstaternes beretninger. Imidlertid er visse fremsendte oplysninger somme tider vanskeligt sammenlignelige, navnlig de statistiske, hvilket gør sammenfatningsarbejdet mere komplekst og kan virke hindrende på de fælles bestræbelser på gennemsigtighed. For at forbedre denne og øge årsberetningens informationsværdi vil medlemsstaterne så vidt muligt fastlægge en harmoniseret ramme for de nationale beretninger, især hvad angår de statistiske oplysninger.

5. *Koordinering af medlemsstaternes nationale holdninger i de multilaterale fora, der behandler spørgsmål om kontrol med eksport af forsvarsmateriel*

For at kunne iværksætte punkt 7 i kodeksens operative bestemmelser vil medlemsstaterne sammen med formandskabet arbejde på at styrke koordineringen af deres egne nationale og EU's holdninger i de internationale organer, der behandler spørgsmål vedrørende kontrol med eksport af forsvarsmateriel.

6. *Fremme af kodeksens principper over for tredjelande*

Ifølge punkt 11 i kodeksens operative bestemmelser skal medlemsstaterne bestræbe sig på at tilskynde andre våbeneksporterende stater til at tiltræde adfærdskodeksens principper. Medlemsstaterne vil aktivt fortsætte deres bestræbelser i så henseende og styrke dialogen med de lande, der har erklæret, at de tilslutter sig kodeksens principper, og herunder tage initiativer til at bistå de lande, der har vanskeligheder med at anvende dem. De har desuden med interesse noteret sig, at Kongressen i USA har vedtaget en lov om fremme af en international adfærdskodeks om eksport af forsvarsmateriel, og konstaterer med tilfredshed, at USA slår ind på en vej, hvor EU har spillet en pionerrolle. Medlemsstaterne mener, at det ville være yderst ønskværdigt, at USA og EU arbejder på i fællesskab over for tredjelande at fremme fælles principper for kontrol med eksport af forsvarsmateriel.

BILAG I

Oplysninger om medlemsstaternes eksport af konventionelt forsvarsmateriel og iværksættelse af adfærdskodeksen fra 1. januar til 31. december 1999. (NB: Tallene i parentes gælder for tidsrummet 1. januar til 30. juni 2000).

De statistiske oplysninger er forskellige fra medlemsstat til medlemsstat og svarer ikke til en ensartet standard. Således har medlemsstaterne ikke alle været i stand til at give oplysningerne i skemaet på grund af de gældende procedurer for kontrol med eksport af forsvarsmateriel eller lovgivningen om databeskyttelse.

Land	Våbeneksportens samlede værdi (EUR)	Samlet antal udstedte eksporttilladelser	Antal meddelte afslag	Antal indledte bilaterale konsultationer	Antal modtagne anmodninger om konsultation
Østrig	395 453 327 ⁽¹⁾	1 294	11 (7)	4 (0)	1
Belgien	622 021 411 ⁽¹⁾	950	29 (13)	6 (7)	2 (2)
Danmark	Ikke oplyst under den nugældende ordning ⁽²⁾	228 i alt (hvoraf 186 på LC + 17 til politi i udlandet + 43 til bl.a. jagtvåben)	2 (1)	0 (0)	0 (0)
Finland	40 155 692 ⁽³⁾	174 (udstedte tilladelser, dvs. ekskl. forudgående meddelelser)	1 (2)	0 (0)	0 (1)
Frankrig	3 780 000 000 ⁽¹⁾	5 093 eksporttilladelser af forsvarsmateriel	62 (46)	15 (7)	5 (0)
Tyskland	3 026 167 800 ⁽¹⁾	9 373	61 (9)	4 (0)	14 (4)
Grækenland	43 158 770	23	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Irland	60 394 090	41 ⁽⁴⁾	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Italien	1 340 812 490 ⁽¹⁾	Definitive tilladelser: 495 Foreløbig eksport: 116 Forlængelser: 65	11 (12)	0 (2)	1 (3)
Luxembourg	39 093 ⁽¹⁾	20	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Nederlandene	366 336 768 ⁽¹⁾	Ikke oplyst	12 (6)	0 (0)	4 (0)
Portugal	10 640 103,89 ⁽¹⁾ (for 57 faktiske transaktioner)	898	2 (mellem 1.1.1999 og 30.6.2000)	0 (0)	0 (0)
Spanien	141 383,860 ⁽³⁾	2 305	4 (2)	0 (0)	
Sverige	3 654 000 000 SEK ⁽³⁾ 7 153 000 000 SEK ⁽¹⁾	527 (eksporttilladelser til salg)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Det Forenede Kongerige	980 520 000 GBP ⁽³⁾	Samlet antal tilladelser: 9 416 (Standardeksporttilladelser for en given kategori: 8 967 Ubegrænsede eksporttilladelser for en given kategori: 449)	26 (15 mellem 8.6.1999 og 7.6.2000)	4 (5 mellem 8.6.1999 og 7.6.2000)	

⁽¹⁾ Samlet værdi af udstedte tilladelser.

⁽²⁾ Et system til at indsamle disse oplysninger er indført fra den 1. juli 2000.

⁽³⁾ Faktisk værdi af eksporten.

⁽⁴⁾ I henhold til irsk lovgivning kræves en tilladelse til at udføre geværer og ammunition uanset formål, herunder sport og jagt, reparation og overførsel af personlige ejendele. I 1999 er der udstedt i alt 419 tilladelser, hvoraf 378 til private formål og 41 til eksport af forsvarsmateriel.

BILAG II

De nationale beretninger om eksport af forsvarsmateriel er tilgængelige i dokumentform eller på Internettet på følgende adresser:

Tyskland:	www.bmwi.de ; vælg »Politikfelder«, vælg »Aussenwirtschaft & europa«, vælg »Exportkontrolle«
Belgien:	diplobel.fgov.be
Danmark:	Udenrigsministeriet, nr. 2, Asiatisk Plads 2, DK-1448 København K eller www.um.dk (beretningen er tilgængelig ved udgangen af 2000)
Finland:	www.vn.fi/plm/index.html
Frankrig:	www.defense.gouv.fr/actualites/dossier/d49/index.html
Irland:	www.irlgov.ie/iveagh
Italien:	Beretning fra regeringen til parlamentet vedrørende eksport af forsvarsmateriel for 1999, udgivet af Republikkens Deputeretkammer og Senat (dok. LXVII, n. 4)
Nederlandene:	www.minez.nl/ezenglish/export.htm
Det Forenede Kongerige:	www.fco.gov.uk/news/newstext.asp?3991
Sverige:	www.utrikes.regeringen.se/inenglish/pressinfo/information/publications.htm
